

עין משפט
גור מצוה

נא:

החליל פרק חמישי סוכה

מסורת הש"ס

א טוטיע ח"ט סימן קמ סעף ח: יא ב מ"י פ"ה מלכות מלכות הלכה ז: יב ג מ"י פ"ה מהל' לילג הלכה יז:

תורה אור השלם

1. רק ולא ירבה לו סוסים ולא ירבה את הקעב מצרקה למען הרבות סוס וד אמר רבב לא הספיק לשוב בדרך הזה ענה דברים יו טו 2. ישא יד עליך גוי פרוקו מקצה הארץ באשר יראה תנשך נר אשר לא שמע לשון: דברים כח טט 3. דכל בבית מיד י עלי השכיל כל מלאכות החבנות: דברי הימים א כה יט

מוסף רש"י

וכיון שהגיע לענות אמר הלה מניח בסודר וכל העם עונין אמן. נכנסו ומתו. ת"ר אין עונין ט"י ולא אמן ישימה. שלם שבע הכריה אלף שמת עונין אמן. והא דלמחרת החליל שאלםעמדתו של מלכים היו מנינין כסודים כשהגיע עת לענות אמן. אלמלא לא שמע וקא עני. הכו מיעד דיע שסע שנים אחר נכנסו לא עני נכנסו הם עונים. אלף אלף היו שומעים את הקהל ורש"י טסס.

רבינו הגאון

תנא בראשונה כסודו רואין שמתה בית השואבה היו אנשים מבפנים ותיים רואות מבחוץ. והיו באין ליד קלות ראש. התקינו שלש גזירות. עברה כנגד שלש רוחות. להיות הנשים רואות מלמעלה. והיו עברי הכי והכי הכל בבית מיד יו וכו'. ונדאין התקינו אחרי כן. אמר רב יצחק קרא אשכח דרש

קרא הגבר תקעו והרעו ותקעו. תימה דמשמע שמקרות הגבר הולכין לשאוב מים וא"כ היו נפסלין בלינה דע"כ לא פליגי פ"ב דזבחים (דף כ.) אלף לענין קידוש ידים וירגלים מקרות הגבר ועד לפ"ה אלף פסלה בלינה או לא אכל מי הכיור (עלמנו) נפסלין בעמוד השחר כדמוכח התם ואפי' סילקו מן הכיור אחר קרות הגבר הדר משקע ליה וי"ל דשויבן היו נפקיות ובתעוהו ובהפיכת פניהם למערב וגם נחמה לאחר מילוי והיה מאזר היום קודם שיגיעו לעורה ועד שיקדשו ככלי לא הוכשרו ליפסל בלינה כדמנן פרק חטאת העוף במסכת מעילה (דף י.) גבי נכסים ואף על פי שהלכות היתה מקודשת מכל מקום אין כלי שרת מקדשין נחמן אלף נפשים: והיו כה ע"א קתדראות של זהב כנגד ע"א זקנים. (ס) פירוש סנהדרין תימה הא דמנן פרק קמא דסנהדרין (דף ק. וס) סנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד רבי יהודה אומר שבעים וא"כ ה"ל לעשות רק שבעים קתדראות ומתן כן לרין לפ"ה שאומה קמדרה היתה לנפסל ש"כב"ד ולא היה מן המשונן ידאי לאו הכי קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה:

וכיון מי שלא ראה ירושלים בתפארתה לא ראה כרך נחמד מעולם מי שלא ראה בהמ"ק בבנינו לא ראה בנין מפואר מעולם מאי היא אמר אביי ואיתמא רב חסדא זה בנין הורדוס במאי בניה ^(א) אמר (רבא) באבני שישא ומרמא איכא דאמרי באבני שישא כוחלא ומרמא אפיק שפה ועייל שפה כי היכי דלקבל סידא סבר דמשעיין כדהבא אמרו ליה רבנן שבקיה דהכי שפיר טפי דמיתחוי כארותא דמיא ^(ב) רבי יהודה אומר מי שלא ראה דינפלוסטון של אלכסנדריא של מצרים אל ראה בכבודן של ישראל אמרו כמין כסילקי גדולה היתה סמיו לפנים מסמיו ^(ג) פעמים שהיו בה ^(ד) (ששים רבוא על ששים רבוא) כפלים כיוצאי מצרים והיו בה ע"א קתדראות של זהב כנגד ע"א ^(ה) של סנהדרין גדולה כל אחת ואחת אינה פחותה מעשרים ואחד ^(ו) רבוא ככרי זהב וכימה של עין באמצעותה וחון הכנסת עומד עליה והסודרין בידו וכיון שהגיע לענות אמן ^(ז) הלה מניף בסודר וכל העם עונין אמן ולא היו יושבין מעורבין אלא והכין בפני עצמן וכספין בפני עצמן ונפחין בפני עצמן ^(ח) ומרסיים בפני עצמן וגרדיים בפני עצמן וכשעני נכנס שם היה מכיר בעלי אומנתו ונפנה לשם ומשם פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו אמר אביי וכוילהו ^(א) קטלינהו ^(ב) אלכסנדרוס מוקדן מ"ט איענשו משום ידעברי והאי קרא ילא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד ואינהו הדרו אתו כי אתא אשכחניהו דהו קרו במיפרא י"שא ^(ג) עליך גוי מרחוק אמר מכדי ההוא גברא בעי למיתי ספינתא בעשרה יומי דליה זיקא ואתי ספינתא בחמשא יומי נפל עליהו וקטלינהו: כמוצאי יום טוב כו': מאי תיקון גדול אמר רבי אלעזר כאותה ששינו ^(ד) חלקה היתה בראשונה והקיפיה גוזמרא והתקינה שיהו ינשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה תנו רבנן ^(ה) בראשונה היו נשים מבפנים ואנשים מבחוץ והיו באים לידי קלות ראש התקינה שיהו נשים יושבות מבחוץ ואנשים מבפנים ועדיין היו באין לידי קלות ראש התקינה שיהו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה היכי עביד הכי והכתוב ^(ו) הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל אמר רב ^(ז) קרא אשכחו ודרוש וספרה

כצוקות של אור. זורקין אותם כלפי מעלה ומקבלין אותם ויש שצוקות לעשות כן בצרע הצוקות או בשמונה חורק וזו מקבל זו חורק זו ומקבל זו: ^(א) דברי סוסכבות. מפרש בגמרא [ג.]: ט"ו מעלות. אורך המעלה כרוחב העורה

אמה כדלמרינן במסכת מדות (פ"ב מ"ג) ובסדר יומא (דף ע"ה.) ^(א) שעלין פלוס עומדין נבלין שרי. לשמחת בית השואבה לכל דוכן לשרי הקרבן אלל המזנה היה: ^(ב) תקעו והרעו. זה סימן לרין למלאות המים לניסוך מן השילוח: ^(ג) גיעו לעורה. לקרקע עזרת נשים: ^(ד) תקעו והרעו ובלל ובראש השנה (ג.): יליף בכל תקיעות פשוטה לפנייה ופשוטה לאחרייה ותמונה באמנע: והיו מוקעין והולכין. כאלו שלם אחרונות מאחרינן עד שמגיעין לשער היואל מעזרת נשים להר הכית לשיפולו למזרח. והשער ההוא מכיון כנגד שער שמערת ישראל לעזרת נשים ויורדין ממערב מזרח וכשהיו נכנסין למקדש היו הולכין ממזרח למערב דרך עלייה: הפכו פניהם. למערב לדר העזרות וההיכל לומר דבר זה: אכופינו. צבית הראשון היו כופרין ולא היו פניהם צבית אלף אחריהם אל היכל ה' וגי פסוק הוא צימוקאל ^(א): שונין אותה. טופלין אותה כדמפרש אנו ליה וליה עינינו: של שמה או של נחמיה וכן מכליה או של הורדוס שמתו ונבלו: ^(ב) שישא. שיש צבוע לא לנן ולא שחור אלף ענין ירוק. בלע"ז צ"ש: ^(ג) ומרמא. שיש לנן: כוחלא. שישא צבוע כחול: אפיק שפה. שורה של אבנים נכנסה ושורה יאלה: דמיתיו כדדופא דימא. כגלי הים שהאבנים משונים במראהן זו מזו והעניים המתקללות בהן שוטטות וגרלות כאלו גלי הים הם נדים ונעים: דינפלוסטון. לשון יונת דיו שנים פלו לשון שרים כמו מטרפוליין וכמו דינפוליין מרומי דתענית (דף י"ז): טון לשון סטיו שני טטיון: סטיו. כפול לשיבת שרים של אלכסנדריא שהלכו שם יומתן בן קרת ושרי החילים לאחר מורבן צית ראשון בימי ירמיה ונתיישבו שם ואף על פי שעלה שם גזובדננר והחריב את מזבחה והנהנו מישראל שהלכו שם כמו שנתנבא עליהם ירמיה (מג) עלו בנייהם שם לגדולה ועשר עד שהחריבם אלכסנדרוס: כסילקי. פלטיירין גבוהים נקראים כסילקאות: כנגד שבעים ואחד זקנים. שעשו להם סנהדרין: ככרי וכו' יוגרסינן: בימה. כעין אלמיונבר"א שלנו: הון הכנסת. שמש הצבור: לענוס אמן. שהיה

מסורת הש"ס (ב) ג"ל שיר המעלות וראו במחנה שמעתיכם. (ג) וכל זה למה נחשבה שמעתיכם וכן מסורת מרש"י דהבא ד"ה הגיעו לעורה וסי וגם מרש"י דלקמן ג"ל ד"ה שלם לשער החמון יומי מוחה ליתא לנבל וי. (ד) כ"ב דף ד. ע"ש וסס איתא דבה. (ה) ומסופת. פיר ד"ה. (ו) כל זה למה נחשבה שמעתיכם איתא פ"ה ט"ו ע"ש. (ז) ע"ש שם שיהו שם שש כטא כיוצא מלרס אמרי לה כפלים כיוצא מלרס. (ח) ומסופת פיר ע"ש. (ט) ונחש ס"ג. (י) גרסינן לאפוקי יומי כ"ה ע"ש. ג"ל. (י"א) וע"ש מסופת סנהדרין טו: ד"ה אמר.

הגהות הב"ח

(א) נבירא כנגד שבעים ואחד זקנים כל אחת כג"ל ותיבות של סנהדרין גדולה מתקן: (ב) הוב ד"ה וכו' נה וסי זקנים שעשו להם סנהדרין:

גליון הש"ס

נבירא וברש"י. עין ע"ז דף ח ע"ב מסופת ד"ה קנן:

הגהות הגר"א

[א] בבשנת (הגיע לעורה תקעו והרעו ותקעו אח"כ: [ב] שם הגיע לקרקע. ג"כ העורה: [ג] נב" סטיו לפניס חסתי וכו' בה ט"י. כ"ל: [ד] שם גיעו. רש"י. רש"י עליו קו למחקי: [ה] שם ואלכסנדרוס מוקדן אח"כ י"ג טרביט:

הגהות מהר"ב

רנשבורג [א] נבירא קטלינהו אלכסנדרוס מוקדן. כ"ב ע"ה הקדמת אלכריבל לפי מלכות שמחן מלך מוקדן ונב"א: שם כנאים כרויה שאלכסנדרוס הוא לא היה אלכסנדר מוקדן שיהו כהמלך צית שי אלכסנדר הוא קרבן היה קרבן היה ק"ו שיהו אמר הכית עי"ש:

לענין רש"י

כ"יש. (ש"ס) אפ"ה ח"ס אלמיונבר"א. (א) בימה. (ב) נבירא בית הכנסת. (ג) כ"ב. (ד) פלטיירין. (ה) קריש.

שליט שלפני המדינה גומר ברכתו והן לא היו יכולין כולן לשמוע קולו: והנין כספין. יורפי וכו' יורפי כסף: נפשים. מרשי כרזל: טרסיים. מרשי נחושת: גרדיים. אורגין: ונפנה לשם. ושכר להם למלאכתם: ההוא נכרס הוה. עליו נאמר מקרא זה וגזרת מלך היא להחריבה: ודלי זיקא. גבה הרוח: מלקס היסה. העזרת נשים כראשונה ולא היו זיון ויאלץ מן הכמלים: והקיפיה גוזמרא. תנו זיון כמלס בולטין מן הכותל כניב כניב וכל שנה מסדרין שם גוזמראות לוחין שקורין בלג"ק כדי שיהו נשים עומדות שם בשמחת בית השואבה וראות וזכו מיקון גדול דקמני מתנימן שמתקין ככל שנה: מנפנים. צערת נשים: מנכון. ברחבה של הר הכית ובחיל: היכי עביד הכי. שהוקיפו ושינו כלום על ענין שלמה: והכסיו. גבי דוד המלך כשעה אח ששלמה על מדה הכית ובניינו: הכל ככסב מיד ר' עלי שמכיל. כל מלאכת התננית שהודיעו הקב"ה ע"י גד החוה ונתן הנביא: קרא אשכחו. שרין להבדיל אנשים מנשים ולעשות גדר בישראל שלא יבאו לידי קלקול: וספרה